

Kf §
Ks § 311

12. Motion om riktlinjer mot barnäktenskap –svar

Dnr 2017/27-109

Malin Sjölander (M) och Peter Johansson (M) har i skrivelse den 23 januari 2017 väckt en motion om riktlinjer mot barnäktenskap. Motionärerna vill bl.a. se riktlinjer och praxis för att gifta minderåriga ska separeras från sin partner och erhålla status som ensamkommande barn, samt att Västerviks kommun ska verka för att barnäktenskap ska ogiltigförklaras och upphävas.

Socialförvaltningen lämnar i skrivelse 18 augusti 2017 ett yttrande på motionen. Där framkommer att såväl praxis och rutiner tillsammans med gällande lagstiftning utgör ett tillräckligt stöd för socialförvaltningens arbete. Socialnämnden beslutade 2017-09-05, § 75 att anta skrivelsen som sitt yttrande med tillägget att skrivelsen skulle kompletteras med nu gällande statistik där åldersspannet mellan individerna framgår. I skrivelse 8 september 2017 har socialförvaltningen lagt till de kompletterande uppgifterna till den ursprungliga skrivelsen.

Kommunstyrelsens förvaltning uppger i skrivelse 18 september 2017 att man inte har något ytterligare att tillföra ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att med hänvisning till socialförvaltningens skrivelser 18 augusti och 8 september 2017 förklara motionen om riktlinjer för barnäktenskap för besvarad.

Yrkanden

Ordföranden med instämmande av Angelica Katsanidou (S) och Sverker Thorén (L) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Harald Hjalmarsson (M) med instämmande av Bo Karlsson (SD) yrkar bifall till motionen.

Ordföranden ställer de två yrkandena under proposition och finner att kommunstyrelsen bifallit sitt eget m.fl. yrkande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att med hänvisning till socialförvaltningens skrivelser 18 augusti och 8 september 2017 förklara motionen om riktlinjer för barnäktenskap för besvarad.

Justerandes sign

Ks § 311 forts.

Handlingar i ärendet:

Kommunstyrelsens beslut 2017-09-25, § 311

Kommunstyrelsens förvaltnings skrivelse 18 september 2017 (utsänd tidigare)

Socialnämndens beslut 2017-09-05, § 75 (utsänd tidigare)

Socialförvaltningens skrivelse 18 augusti 2017, reviderad 8 september 2017 (utsänd tidigare)

Kommunfullmäktiges beslut 2017-02-27, § 25 (utsänd tidigare)

Elin Landerdahls (M) och Peter Johanssons (M) motion 23 januari 2017 (utsänd tidigare)

Expedieras till:

Socialnämnden

Justerandes sign

Kommunfullmäktige
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 40 61 (fax)

www.vastervik.se
kommunfullmaktige@vastervik.se

2017-09-18

Kommunsekreterare
Johan Hägglund
0490-254024
johan.hagglund@vastervik.se

Kommunstyrelsen

Motion om riktlinjer för barnäktenskap – förslag till svar

Malin Sjölander (M) och Peter Johansson (M) har i skrivelse den 23 januari 2017 väckt en motion om riktlinjer mot barnäktenskap. Motionärerna yrkar att Västerviks kommun inför riktlinjer och praxis som gör att gifta minderåriga barn som anländer till kommunen ska separeras från sin partner och erhålla status som ensamkommande barn, samt att Västerviks kommun ska verka för att varje fall av barnäktenskap ska ogiltigförklaras och upphävas, och att det drabbade barnet skyndsamt får extra hjälp och stöd.

Socialnämnden behandlade ärendet 2017-09-05, § 75. I skrivelse 18 augusti 2017 lämnar socialförvaltningen ett yttrande på motionen. I skrivelsen framkommer att Västerviks kommun saknar riktlinjer mot barnäktenskap, men att såväl praxis och rutiner tillsammans med gällande lagstiftning utgör ett tillräckligt stöd för socialförvaltningens arbete. Socialnämnden beslutade att anta skrivelsen som sitt yttrande med tillägget att skrivelsen skulle kompletteras med nu gällande statistik där åldersspannet mellan individerna framgår. I skrivelse 8 september 2017 har socialförvaltningen lagt till de kompletterande uppgifterna till den ursprungliga skrivelsen.

Kommunstyrelsens förvaltning har inget ytterligare att tillföra ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att med hänvisning till socialförvaltningens skrivelser 18 augusti och 8 september 2017 förklara motionen om riktlinjer för barnäktenskap för besvarad.

Anders Björlin
Kommundirektör

Elisabet Olsson
Kanslichef

2017-09-08

Socialchef
Jörgen Olsson

Svar på motion om riktlinjer mot barnäktenskap

Det är korrekt att Västerviks kommun saknar riktlinjer mot barnäktenskap. Dock finns såväl praxis som rutiner som tillsammans med gällande lagstiftning utgör ett tillräckligt stöd för socialarbetarnas handläggning av denna typ av ärenden.

När gäller frågan om ifall barnet (den omyndige äktenskapsparten) utreds ”tillsammans med” den myndige partnern gör socialnämnden alltid en individuell prövning av varje barns situation – oberoende av föräldrar, syskon eller, för den del, en make. Så har skett i de ärenden som hittills har varit aktuella vid socialnämnden i Västerviks kommun och så kommer även att ske framöver. Frågan om vilka som omfattas av en utredning ska därför inte blandas ihop med var den unge vistas, under tiden utredningen genomförs.

Samtliga barn som kommer till Sverige utan vårdnadshavare anses vara ett ensamkommande flyktingbarn. Det gäller även i de fall den unge kommer med myndig partner. För ensamkommande barn som kommer till Sverige ska en god man förordnas av överförmyndaren. Gode mannens uppdrag är att vara i vårdnadshavares och förmyndares ställe. Det betyder att den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga.

I Föräldrabalken (1949:31) 9 kap 1 § fastslås att ”Den som är under 18 år (underårig) är omyndig. Begreppet ”minderårig” saknar en juridisk definition men används omväxlande om personer under 18 år och personer under 15 år. Den sistnämnda gruppen, alltså personer under 15 år, får ingen, enligt Brottsbalken (1962:700) 6 kap 4 § ha sexuell kontakt med: ”Den som har samlag med ett barn under femton år eller som med ett sådant barn genomför en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt mot barn till fängelse i lägst två och högst sex år.” Vanligtvis är det denna senare definition som brukar ligga till grund för användande av begreppet ”minderårig”. Ur socialnämndens perspektiv, liksom för de rättsvårdande myndigheterna, är det

således av en alldeles avgörande betydelse om man i sammanhanget pratar om en person som är under 15 år eller om en person som har fyllt 15 men inte 18 år.

Ett äktenskaps giltighet, när det är ingånget utom riket, är särskilt reglerat i lagstiftningen. I Lag (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap anges i 7 § att ”Äktenskap som ingåtts utom riket enligt främmande lag anses giltigt till formen, om det är giltigt i den stat där det ingicks.[...]”. I 8a § samma lag beskrivs de undantag som gäller från regeln i 7 §: ”Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns inte i Sverige

1. om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot det enligt svensk lag och minst en av parterna då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige,

2. om det är sannolikt att det har ingåtts under tvång, eller

3. om parterna inte var närvarande samtidigt vid äktenskapets ingående och minst en av dem då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Första stycket gäller inte om det finns synnerliga skäl att erkänna äktenskapet. Lag (2014:379).

Om äktenskapet anses giltigt i den stat där det ingicks går det således, enligt nuvarande lagstiftning, inte att ogiltigförklara ett äktenskap mellan två icke svenska medborgare utan att bevisa att äktenskapet ingåtts under tvång. Regeringen vill snabbtreda en lag som innebär att inga barnäktenskap ska erkännas.

Det är emellertid inte äktenskapets giltighet som är av avgörande betydelse för en socialnämnds möjlighet att separera två sammanboende personer rent fysiskt. Det är både möjligt och lagligt i Sverige för personer över 15 år att ha förhållanden – även sexuella – med en person som är över 18 år. Det saknas lagstöd för att, mot parternas vilja, separera två personer som väljer att leva tillsammans så vitt det inte förekommer påvisbara olägenheter, t ex tvång, övergrepp, kriminalitet eller missbruk. En ändring av denna ordning skulle för övrigt komma att få konsekvenser även för de infödda svenska omyndiga ungdomar, som väljer att flytta ihop med en myndig partner.

För att ytterligare komplicera bilden går det också att peka på att Sverige har ratificerat Barnkonventionen. Detta innebär bland annat att vid alla beslut ska vad som är bäst för barnet komma i första rummet. Då det, åtminstone i de fall som har varit aktuella i Västervik även har funnits ett eller flera små barn i familjen, till vilket den omyndiga partnern är mor och den myndige partnern är far, behöver vad som

är bäst för det lilla barnet också tas med i övervägandet av vilka åtgärder som är lämpligast. I synnerhet för små barn, finns det goda skäl att inte alltför lättvindigt ingripa i den anknytningsprocess som pågår. Om modern skulle tvingas bort från familjen och (troligtvis) också få ta med sig sitt lilla barn, har man därmed berövat detta barn kontakten med sin far.

Det är sammanfattningsvis olyckligt att frågan om åtgärder för att stävja barnäktenskap får en alldeles för enkel verklighetsbeskrivning. Det saknas idag juridiskt stöd för summariska ingrepp i människors val av familjebildning och varje beslut ska vara grundat på såväl lagstiftning som på den samlade kunskapen om vad som är bäst för barnet. Detta innebär dock aldrig att samhället – inte heller socialtjänsten – får förbli passiv i de fall det förekommer eller finns misstanke om tvång eller övergrepp.

Som ytterligare information kan tilläggas att denna typ av ärenden inte på något sätt är frekventa i Västerviks kommun. Totalt, sedan vi började få ensamkommande barn till kommunen, har det kommit tre flickor som har varit gifta och kommit tillsammans med mannen. Av dessa är det en där maken var jämnårig och alltså också anvisades till oss som ensamkommande barn. De övriga män var i åldern 20-25 och båda de flickorna hade eller väntade barn. Ingen av flickorna var under 15 år.

Jörgen Olsson
Socialchef

Sn § 75

Motion om riktlinjer för barnäktenskap

Dnr 2017/23 – 109

Malin Sjölander (M) och Peter Johansson (M) har i skrivelse den 23 januari 2017 väckt en motion om riktlinjer mot barnäktenskap.

Motionärerna framför att Västerviks kommun saknar riktlinjer och praxis om hur kommunen ska hantera barn i äktenskap som anländer till Västervik, eller minderåriga som redan bor i Sverige och gifts bort, inte sällan helt mot sin vilja.

Förslaget i motionen är:

att Västerviks kommun inför riktlinjer och praxis som gör att gifta minderåriga barn som anländer till kommunen ska separeras från sin partner och erhålla status som ensamkommande barn, samt

att Västerviks kommun ska verka för att varje fall av barnäktenskap ska ogiltigförklaras och upphävas, och att det drabbade barnet skyndsamt får extra hjälp och stöd.

Kommunfullmäktige beslutade den 27 februari 2017 att remittera motionen om riktlinjer mot barnäktenskap till kommunstyrelsen för beredning. Socialnämnden har den 6 april 2017 fått i uppdrag att lämna ett yttrande till kommunstyrelsen.

I Västerviks kommun saknas det riktlinjer mot barnäktenskap. Socialnämnden uppger att det dock finns såväl praxis som rutiner som tillsammans med gällande lagstiftning utgör ett tillräckligt stöd för socialarbetarnas handläggning av denna typ av ärenden. Samtliga barn som kommer till Sverige utan vårdnadshavare anses vara ett ensamkommande flyktingbarn. Det gäller även i de fall den unge kommer med myndig partner.

Handlingar i ärendet är:

- Motion om riktlinjer för barnäktenskap
- Sammanträdesprotokoll från Kommunfullmäktige 2017-02-27
- Svar på motion om riktlinjer för barnäktenskap

Socialchefens förslag

att socialnämnden antar socialchefens skrivelse som sin egen och lämnar den vidare till kommunstyrelsen.

Justerandes sign

Fortsättning § 75

Yrkanden

Ordförande yrkar bifall till liggande förslag samt yrkar för majoritetens räkning att skrivelsen kompletteras med nu gällande statistik där åldersspannet mellan individerna framgår.

Peter Johansson (M) yrkar bifall till motionen.

Ordförande ställer förslagen mot varandra och finner att socialnämnden bifallit egna yrkanden.

Yvonne Edvardsson (SD) deltar inte i beslutet.

Socialnämnden beslutar

att anta socialchefens skrivelse som sin egen och lämnar den vidare till kommunstyrelsen med komplettering med nu gällande statistik där åldersspannet mellan individerna framgår.

Justerandes sign

2017-09-08

Socialchef
Jörgen Olsson

Svar på motion om riktlinjer mot barnäktenskap

Det är korrekt att Västerviks kommun saknar riktlinjer mot barnäktenskap. Dock finns såväl praxis som rutiner som tillsammans med gällande lagstiftning utgör ett tillräckligt stöd för socialarbetarnas handläggning av denna typ av ärenden.

När gäller frågan om ifall barnet (den omyndige äktenskapsparten) utreds ”tillsammans med” den myndige partnern gör socialnämnden alltid en individuell prövning av varje barns situation – oberoende av föräldrar, syskon eller, för den del, en make. Så har skett i de ärenden som hittills har varit aktuella vid socialnämnden i Västerviks kommun och så kommer även att ske framöver. Frågan om vilka som omfattas av en utredning ska därför inte blandas ihop med var den unge vistas, under tiden utredningen genomförs.

Samtliga barn som kommer till Sverige utan vårdnadshavare anses vara ett ensamkommande flyktingbarn. Det gäller även i de fall den unge kommer med myndig partner. För ensamkommande barn som kommer till Sverige ska en god man förordnas av överförmyndaren. Gode mannens uppdrag är att vara i vårdnadshavares och förmyndares ställe. Det betyder att den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga.

I Föräldrabalken (1949:31) 9 kap 1 § fastslås att ”Den som är under 18 år (underårig) är omyndig. Begreppet ”minderårig” saknar en juridisk definition men används omväxlande om personer under 18 år och personer under 15 år. Den sistnämnda gruppen, alltså personer under 15 år, får ingen, enligt Brottsbalken (1962:700) 6 kap 4 § ha sexuell kontakt med: ”Den som har samlag med ett barn under femton år eller som med ett sådant barn genomför en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt mot barn till fängelse i lägst två och högst sex år.” Vanligtvis är det denna senare definition som brukar ligga till grund för användande av begreppet ”minderårig”. Ur socialnämndens perspektiv, liksom för de rättsvårdande myndigheterna, är det

således av en alldeles avgörande betydelse om man i sammanhanget pratar om en person som är under 15 år eller om en person som har fyllt 15 men inte 18 år.

Ett äktenskaps giltighet, när det är ingånget utom riket, är särskilt reglerat i lagstiftningen. I Lag (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap anges i 7 § att ”Äktenskap som ingåtts utom riket enligt främmande lag anses giltigt till formen, om det är giltigt i den stat där det ingicks.[...]”. I 8a § samma lag beskrivs de undantag som gäller från regeln i 7 §: ”Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns inte i Sverige

1. om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot det enligt svensk lag och minst en av parterna då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige,

2. om det är sannolikt att det har ingåtts under tvång, eller

3. om parterna inte var närvarande samtidigt vid äktenskapets ingående och minst en av dem då var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Första stycket gäller inte om det finns synnerliga skäl att erkänna äktenskapet. Lag (2014:379).

Om äktenskapet anses giltigt i den stat där det ingicks går det således, enligt nuvarande lagstiftning, inte att ogiltigförklara ett äktenskap mellan två icke svenska medborgare utan att bevisa att äktenskapet ingåtts under tvång. Regeringen vill snabbutreda en lag som innebär att inga barnäktenskap ska erkännas.

Det är emellertid inte äktenskapets giltighet som är av avgörande betydelse för en socialnämnds möjlighet att separera två sammanboende personer rent fysiskt. Det är både möjligt och lagligt i Sverige för personer över 15 år att ha förhållanden – även sexuella – med en person som är över 18 år. Det saknas lagstöd för att, mot parternas vilja, separera två personer som väljer att leva tillsammans så vitt det inte förekommer påvisbara olägenheter, t ex tvång, övergrepp, kriminalitet eller missbruk. En ändring av denna ordning skulle för övrigt komma att få konsekvenser även för de infödda svenska omyndiga ungdomar, som väljer att flytta ihop med en myndig partner.

För att ytterligare komplicera bilden går det också att peka på att Sverige har ratificerat Barnkonventionen. Detta innebär bland annat att vid alla beslut ska vad som är bäst för barnet komma i första rummet. Då det, åtminstone i de fall som har varit aktuella i Västervik även har funnits ett eller flera små barn i familjen, till vilket den omyndiga partnern är mor och den myndige partnern är far, behöver vad som

är bäst för det lilla barnet också tas med i övervägandet av vilka åtgärder som är lämpligast. I synnerhet för små barn, finns det goda skäl att inte alltför lättvindigt ingripa i den anknytningsprocess som pågår. Om modern skulle tvingas bort från familjen och (troligtvis) också få ta med sig sitt lilla barn, har man därmed berövat detta barn kontakten med sin far.

Det är sammanfattningsvis olyckligt att frågan om åtgärder för att stävja barnäktenskap får en alldeles för enkel verklighetsbeskrivning. Det saknas idag juridiskt stöd för summariska ingrepp i människors val av familjebildning och varje beslut ska vara grundat på såväl lagstiftning som på den samlade kunskapen om vad som är bäst för barnet. Detta innebär dock aldrig att samhället – inte heller socialtjänsten – får förbli passiv i de fall det förekommer eller finns misstanke om tvång eller övergrepp.

Som ytterligare information kan tilläggas att denna typ av ärenden inte på något sätt är frekventa i Västerviks kommun. Totalt, sedan vi började få ensamkommande barn till kommunen, har det kommit tre flickor som har varit gifta och kommit tillsammans med mannen. Av dessa är det en där maken var jämnårig och alltså också anvisades till oss som ensamkommande barn. De övriga män var i åldern 20-25 och båda de flickorna hade eller väntade barn. Ingen av flickorna var under 15 år.

Jörgen Olsson
Socialchef

Kf § 25

Motion om riktlinjer mot barnäktenskap

Dnr 2017/27-109

Malin Sjölander (M) och Peter Johansson (M) har i skrivelse 23 januari 2017 väckt en motion (bilaga) om riktlinjer mot barnäktenskap.

Motionärerna framför att Västerviks kommun saknar riktlinjer och praxis om hur kommunen ska hantera barn i äktenskap som anländer till Västervik, eller minderåriga som redan bor i Sverige och gifts bort, inte sällan helt mot sin vilja.

Motionärerna föreslår:

att Västerviks kommun inför riktlinjer och praxis som gör att gifta minderåriga barn som anländer till kommunen ska separeras från sin partner och erhålla status som ensamkommande barn, samt

att Västerviks kommun ska verka för att varje fall av barnäktenskap ska ogiltigförklaras och upphävas, och att det drabbade barnet skyndsamt får extra hjälp och stöd.

Yrkande

Ordföranden yrkar att motionen remitteras till kommunstyrelsen för beredning och finner att kommunfullmäktige har bifallit yrkandet.

Kommunfullmäktige beslutar

att remittera motionen om riktlinjer mot barnäktenskap till kommunstyrelsen för beredning.

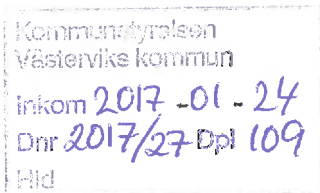
Handlingar i ärendet:

Malin Sjölanders (M) och Peter Johanssons (M) motion 23 januari 2017

Expedieras till:
Kommunstyrelsen

Justerandes sign

Motion om riktlinjer mot barnäktenskap.

Västerviks kommun saknar idag riktlinjer och praxis om hur kommunen ska hantera barn i äktenskap som anländer till Västervik, eller minderåriga som redan bor i Sverige och gifts bort – inte sällan helt mot sin vilja.

Migrationsverkets praxis är att minderåriga gifta barn inte ska utredas tillsammans med sin make/maka utan ska betraktas som ensamkommande barn. Ett stort problem är att det inte finns några nationella riktlinjer för hur kommunerna ska hantera flyktingar som anländer som är gifta och underåriga/minderåriga.

Regeringen har ännu inte förstått allvaret i detta. I nuläget väljer man att se över och utreda problematiken. Samtidigt som barnkonventionen snart är lag i Sverige. Till nationella riktlinjer och ny lagstiftning är upprättade bör Västerviks kommun inta en hållning i sina riktlinjer som innebär att barn under 18 år inte ska ingå äktenskap, precis som Migrationsverket säger. Den minderåriga parten ska separeras från sin make/maka och ska betraktas och utredas som ensamkommande barn. Det handlar om att Västerviks kommun måste markera att barnäktenskap inte är acceptabelt. I Västerviks kommun ska vi låta barn vara barn.

Vi föreslår härmed:

att – Västerviks kommun inför riktlinjer och praxis som gör att gifta minderåriga barn som anländer till kommunen ska separeras från sin partner och erhålla status som ensamkommande barn.

att – Västerviks kommun ska verka för att varje fall av barnäktenskap ska ogiltigförklaras och upphävas, och att det drabbade barnet skyndsamt får extra hjälp och stöd.

Västervik 2017-01-23

Malin Sjölander (M)

Peter Johansson (M)